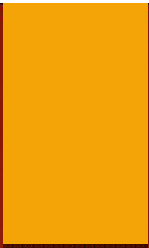

La pràctica com a recerca (PAR) en les arts escèniques

IDEES A TENIR EN COMPTE (ARRAN DELS TEXTOS DE HENK BORGDORFF,
PATRICE PAVIS, JOSETTE FÉRAL I ALTRES)

“Moltes de les parts oposades [en el debat] solen optar per la força retòrica, segons la qual tenir raó depèn del poder de convicció dels arguments. [...] Alguns tendeixen a atrinxer-se en postures institucionals fixades i es presenten com a defensors d'estàndards de qualitat sobre els qual semblen tenir la patent. D'altres, per contra, oposen resistència a qualsevol tipus d'”academització” (com de vegades se l'anomena desdenyosament), temorosos de perdre de perdre el que els distingeix.”

HENK BORGDORFF

Què és recerca (en termes generals)?

(Investigació original duta a terme per adquirir coneixement i comprensió)

- ▶ 1. Les aportacions involuntàries (fortuïtes) al coneixement i la comprensió no es poden considerar resultats de recerca. El treball ha de poder interroga-se a si mateix de manera crítica.
- ▶ 2. La recerca implica aportacions originals (és a dir, la mateixa feina no l'han d'haver realitzat anteriorment altres persones i ha d'afegir noves aportacions o coneixements al corpus existent).
- ▶ 3. L'objectiu de la recerca és augmentar el coneixement i la comprensió. Implica, doncs, disseminació.

criteris que s'estableixen com a paràmetres d'avaluació de la recerca

	AVALUACIÓ
1	La recerca ha de tractar qüestions o problemes clarament articulats, definits.
2	S'ha d'explicar la importància d'aquestes qüestions per a un determinat "context" de recerca, incloent l'aportació que farà el projecte i com es relacionarà amb altres investigacions en la mateix àrea o una àrea afí.
3	S'han d'especificar un o més mètodes de recerca i aquests s'aplicaran per abordar els problemes enunciats.
4	Els resultats de l'estudi i del procés de recerca han de ser degudament documentats i difosos.

Segons els que s'ha dit més amunt, només podem parlar de recerca –i de **recerca en les arts**- quan la pràctica artística

1) fa una aportació **intencionada** i **original** al que coneixem i entenem.

2) i es pot avaluar segons els criteris de la taula precedent.

Particularitats de la recerca en les arts:

- ▶ 1. És una recerca que no vetlla per la distància entre l'investigador i la pràctica artística (el dilema del cent-peus (Steiner): com resistir a la necessitat constant de reflexionar sobre el que s'està fent?).
- ▶ 2. Aquesta pràctica artística tant defineix el procés de recerca com els resultats de la recerca ("La investigació no està separada del seu objectiu artístic ni és posterior a ell, és part de l'objecte i alhora és simultània a ell." (Pavis))

Tenint en compte això, podem certificar la validesa d'aquesta recerca?

Preguntes que tots ens hem fet algú cop:

- ▶ **Existeix de debò la recerca en les arts?**
- ▶ **Quan podem considerar que la pràctica artística és recerca?**
- ▶ **Totes les practiques artístiques són recerca?**
O podríem establir criteris per diferenciar la “pràctica artística en si” de la “pràctica artística com a recerca”?
- ▶ **En què es diferencia la recerca artística de la coneguda com a recerca científica o acadèmica?**

Proposició provisional:

“La pràctica artística es considera recerca quan el seu **propòsit** és (1) ampliar el nostre **coneixement i comprensió** a través (2) d’una **investigació original**. Comença amb (3) **preguntes que són pertinents per al context de la recerca** i del món de l’art, i utilitza (4) **mètodes** que són adients a l’estudi. **El procés i els resultats de la recerca són adequadament documentats i difosos** entre la comunitats investigadora i el públic més ampli.”

Qüestions prèvies:

- ▶ 1. La recerca sobre les arts
- ▶ 2. La recerca per a les arts
- ▶ **3. La recerca en les arts:** inclou la “investigación-creació” (Féral) i la PAR

Pel que fa a la RECERCA EN LES ARTS (opció 3):

A l'hora d'avaluar (i finançar) la recerca en les arts, és bastant diferent si s'examinen exclusivament els resultats en funció

(1) dels **objectes** d'art concrets o si també s'observa

(2) la documentació del **procés** que ha portat a aquests resultats o

(3) el **context**, que determina en part el significat de l'objecte i alhora del procés.

Objete (l'obra d'art)	Procés (fer art)	Context (el món de l'art)
La seva composició	Crear	Recepció
Disseny	Produir	Entorn cultural
Interpretació	Assajar	Entorn històric
Partitura	Desenvolupar imatges	Indústria
Estructura dramàtica, argument...	Desenvolupar conceptes	Dimensió social
Muntatge escènic, etc.	Provar, etc.	Implicacions econòmiques, etc.

OBJECTE:

Els resultats artístics en forma d'obres d'art específiques són difícils –per no dir impossibles– d'avaluar.

CONTEXT:

Les pràctiques artístiques no estan aïllades; estan sempre localitzades i inserides en un context. No és possible la comprensió desinteressada de la pràctica artística ni tampoc una mirada ingènua. No existeixen pràctiques artístiques que no estiguin amarades d'experiències, històries i creences.

PROCÉS:

En el debat sobre la recerca artística existeix una tendència a subratllar el procés, perquè pot ser potencialment reproduït o en tot cas documentat.

Aquest afany en el procés també deriva dels requisits que estableixen alguns organismes de finançament; a l'hora d'avaluar estan principalment interessats en com serà el disseny de l'estudi, si el treball serà **metodològicament** sòlid, si les qüestions de recerca són significatives en el **context de recerca** i **com es documentarà el procés** i se'n **difondran els resultats**.

Tres vies per preguntar què diferencia la recerca artística de la coneguda com a recerca científica o acadèmica?

Pregunta ontològica

Quina és la naturalesa de l'objecte?

Pregunta epistemològica

Quin tipus de coneixement o comprensió reporta?

Com es relaciona aquest coneixement amb d'altres?

—Otres—

Pregunta metodològica

Quins mètodes i tècniques d'investigació són adients per a la recerca en les arts?

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. PEL QUE FA A LA NATURALSA DE L'OBJECTE

- 1** Les practiques artístiques són practiques estètiques (poden incloure aspectes com el gust, la bellesa, el sublim...)
- 2** Les pràctiques artístiques són pràctiques hermenèutiques, perquè sempre es presten a interpretacions múltiples o ambigües.
- 3** Les pràctiques artístiques són pràctiques performatives (en el sentit que les obres d'art i els processos creatius tenen un efecte en nosaltres, alteren la nostra visió i comprensió del món).
- 4** Les pràctiques artístiques són mimètiques i expressives quan representen, reflecteixen, articulen o comuniquen situacions o esdeveniments.

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. PEL QUE FA AL CONEIXEMENT O COMPRESIÓ QUE REPORTA

- 1 Hi ha qui creu que l'art es realitza només sobre la base de la intuïció, a través de camins no cognitius, i que això fa que sigui inaccessible a la recerca des de dins.

Aquest error sorgeix quan se suposa que la manera no discursiva en què se'ns presenta el contingut no conceptual dels fets artístics traeix la seva irracionalitat.
- 2 El coneixement encarnat en l'art (tàcit, pràctic, saber fonamental, coneixement sensorial...) és sempre cognitiu (tot i no ser conceptual) i és sempre racional (tot i no ser discursiu).
- 3 Així doncs, part de l'especificitat de la recerca artística rau en la manera particular en què s'articulen i es comuniquen els continguts no conceptuals i no discursius ("Alguns estudiants poden comprendre l'experiència corporitzada que han tingut, però ser incapaços de conceptualitzar-la verbalment." (Fran Barbe)).
- 4 Importància en aquest àmbit d'estudi, entre altres, de la fenomenologia o l'hermenèutica (l'ambigüitat fonamental de l'art fa que la seva interpretació sigui sempre un procés inacabat: nous significats a cada acte de recepció).

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1. PEL QUE FA A LA METODOLOGIA (I)

1

Un mètode és una manera ben plantejada i sistemàtica d'arribar a un objectiu concret.

Una diferència respecte a la recerca acadèmica predominant és que la recerca en les arts la desenvolupen generalment els propis artistes.

2

Preocupació lògica per l'objectivitat (la "indiferència" fonamental que hauria de presidir la recerca científica). Conclusió: els artistes tenen un accés privilegiat a l'àmbit de la recerca atès que els processos creatius estan units a la personalitat creativa i a la mirada individual de l'artista. "Crear" i "actuar" formen part del procés de recerca.

3

Ara bé, la distinció borrosa entre subjectes i objectes d'estudi complica les coses. En casos en què l'impacte de la investigació es limita a la pròpia obra de l'artista i no té rellevància per a un context de recerca més ampli, aleshores ens podem preguntar amb raó si es pot qualificar de recerca en el veritable sentit del terme.

ESPECIFICITAT DE LA RECERCA ARTÍSTICA

1.PEL QUE FA A LA METODOLOGIA (II)

4

De manera molt esquemàtica:

Les ciències naturals usen mètodes experimentals dissenyats per explicar fenòmens.

Les ciències socials usen mètodes per descriure i analitzar dades.

Les humanitats se centren més en la interpretació que en la descripció.

5

Pel que fa a les arts, el disseny de la recerca incorpora tant l'experimentació i la participació en la pràctica com la interpretació d'aquesta pràctica. Aquesta recerca la duen a terme artistes, però la seva recerca preveu un impacte més ampli que el desenvolupament del seu propi art.

Conclusions

(i que acaben responnent també la pregunta pendent de com distingir la “pràctica com a recerca” de la “pràctica en si”):

La pràctica artística –tant els objectes artístics com els processos creatius- encarna **un coneixement** localitzat i tàcit **que es pot mostrar i articular mitjançant l'experimentació i la interpretació** (mètodes experimentals i hermèutics).

La pràctica artística es considera recerca si el seu propòsit és **ampliar el nostre coneixement i comprensió** duent a terme una **investigació original** en i a través **d'objectes artístics i processos creatius**.

La recerca artística comença fent **preguntes** que són **pertinents per al context de la recerca** i el món de l'art.

Els processos i els resultats de la recerca són adequadament **documentats i difosos** entre els investigadors i el públic en general.